

Ülkeler İtibariyle Ticarete Teknik Engeller

Ülke Adı: TÜRKMENİSTAN

1. Kalite Altyapısı	Ülkeye ithal edilecek ürünlerin mevzuata göre testlerini ve belirlenen standartlara uygunluğunu denetlemek üzere kurulan Türkiye'deki TSE benzeri "Türkmenstandartlary" Kurumu tarafından standart denetimini gerektiren ürünlerin ithalatında numune alınarak testler yapılmakta ve uygun görülenlere onay verilmektedir. İnternet adresi: https://turkmenstandartlary.gov.tm/ Türkmen Standartları Kurumunun standart denetimi yapma imkanına sahip olduğu ürünlerin tüm ülkelerden ithalatında her bir sevkiyatta test edilmekte ve uygun bulunanlara uygunluk sertifikası düzenlenmektedir. Test imkanı olmayan ürünlerde ise ihracatçı ülkede düzenlenen standart sertifikasının orijinalinin veya sertifikayı düzenleyen kurum tarafından verilen onaylı kopyalarının sunulması halinde ithalatına müsaade edilmektedir. Test edilmesi halinde dahi orijinal standart sertifikasının sunulması işlemlerin kolaylaştırılmasına katkı sağlayabilmektedir.
2. İthalat Denetimleri	a) Genel Bilgiler Ürünlerin ithalatı aşamasında, Türkmen Gümrük Kurumu ile Türkmen Standartları Devlet Kurumu müştereken çalışmaktadır. Bu konuda bilgilendirmeler "customs.gov.tm" internet adresinden ilan edilmektedir. Türkmenistan'a ihracat / ithalat / transit ticarete gerekli belgeler, belge örnekleri ve prosedürlerle ilgili bilgilere https://infotrade.gov.tm/?l=en web adresinden ulaşabilmektedir. b) Karantina İşlemleri: Tarımsal ürünlerin ithalatında, Gümrüklerde de birimleri bulunan Türkmenistan Tarım Bakanlığı Bitkilerle İlgili Devlet Karantin Kurumu yetkilileri tarafından kontroller yapılmakta, gerekli durumlarda testler yapılmakta ve uygun bulunanların ithalatına izin verilmektedir. İthalatı uygun bulunmayan ürünlerin gönderici ülkeye geri iadesi veya imhası yapılmaktadır. c) Etiketleme: İç piyasada dolaşan ürünler, gıda ve gıda dışı ürünlerin tüketici ambalajlarının etiketlenmesi için gereksinimleri karşılayan bir etikete sahip olmalıdır. Türkmenistan Ticaret Faaliyetleri Kanunu uyarınca, Türkmenistan mevzuatının belirlediği şartları karşılayan uygun kalitede ürünler ülke iç pazarında dolaşıma tabidir. Ürünlerin iç pazardaki dolaşımı, menşeyi onaylayan ekli belgeler - alındı belgeleri ve bir uygunluk sertifikası varlığında gerçekleştirilir.

İç piyasada dolaşan ürünler, gıda ve gıda dışı ürünlerin tüketici ambalajlarının etiketlenmesi için gereksinimleri karşılayan bir etikete sahip olmalıdır.

Ürün etiketlemesi aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- Ürünün menşe ülkesinin adı;
- Üreticinin yasal adresi ve ticari markası;
- Ürünün adı;
- Ürünün bileşimi;
- Besin değeri, genetiği değiştirilmiş organizmaların (GDO'lar) yokluğuna ilişkin bilgiler

Gıda ürünü için;

- Üretim tarihi;
 - Raf ömrü, hizmet ömrü;
 - Depolama koşulları;
 - Bir ürünün tanımlanmasına uygun olarak düzenleyici bir belgenin işaretlenmesi
- Yukarıdaki bilgiler, Türkmenistan ve Rusça ve (veya) İngilizce devlet dilinde ve ayrıca diğer dillerde de üreticinin takdirine bağlı olarak etiketler, etiketler, ekler üzerinde yer almalıdır.

İç piyasada dolaşan alkollü ürünler ve tütün ürünleri, özel tüketim damgaları ile zorunlu etiketlemeye tabidir.

Ürünlerin depolanması ve taşınması, özel donanımlı odalarda depolama, bu amaçlar için özel olarak tasarlanmış araçlarda taşıma dahil, kalitelerinin korunmasını ve tüketim için güvenlik gerekliliklerine uygunluğunu sağlayan koşullarda gerçekleştirilmelidir. Yerleşik durumlarda, bu tür gerekliliklere uygunluk, ilgili belgelerdeki girişlerle doğrulanır.

Piyasaya Arzı Yasak Olan Ürünler

- Dolaşımdan çekilen ürünler;
- Özel izin olmaksızın sınırlı dolaşıma sahip ürünler;
- Telif hakkı ve (veya) ilgili hakları ihlal ederek veya bir başkasının ticari markasının yasadışı kullanımıyla üretilmiş ürünler;
- Üzerinde özel tüketim damgası bulunmayan, yerleşik prosedüre göre etiketlemeye tabi olan kesilebilir ürünler;
- Yukarıda listelenen etiketleme gerekliliklerini ve Türkmenistan'ın diğer yasal düzenlemelerini karşılamayan ürünler;
- Eşlik eden belgeleri olmayan ürünler;
- Güvenlik gereksinimlerini karşılamayan ve düzenleyici belgelerin gereksinimlerini karşılamayan yetersiz kalitede ürünler;
- Türkmenistan mevzuatı tarafından satışı yasaklanmış diğer ürünler.

	d) Bitki Sağlığı Önlemleri: Gıda ürünleri ithalatında Bitki Sağlığı Sertifikası, hayvansal ürünlerde Veteriner Sertifikası ve ayrıca kullanılan ambalaj maddeleri için de uygunluk sertifikası aranmaktadır. Tarımsal ürünlerin ithalatında, Gümrüklerde de birimleri bulunan Türkmenistan Tarım Bakanlığı Bitkilerle İlgili Devlet Karantin Kurumu yetkilileri tarafından kontroller yapılmakta, gerekli durumlarda testler yapılmakta ve uygun bulunanların ithalatına izin verilmektedir. e) Helal Belgelendirme: Türkmenistan’da helal sertifikasının düzenlenmesine yönelik özel bir mevzuat ve ayrıca ithalatta helal sertifikası veya ürün üzerinde bulunan helal işaretinin denetimine dair bir uygulama bulunmamaktadır. Gerek ithal ürünlerde gerekse yerli ürünlerin bazılarında tüketicilerin tercihini kazanabilmek için helal işareti kullanılmakta olup bu firmalar diğer ülkelerdeki helal sertifikası veren kurumlardan hizmet almaktadır.			
3. İthalatta Talep Edilen Belge Örnekleri	Zorunlu belgelendirme talep edilen ürünler	Talep edilen belgenin mahiyeti (CE, helal sertifikası, diğer)	Söz konusu belgeleri veren/düzenleyen kurum/kuruluş	Kabul gören diğer ülkelere ait belgeler
	Ülkeye ithal edilen bütün ürünler	Menşe Şahadetnamesi	İhracatçı ülkelerin Sanayi ve Ticaret Odaları	
	Ülkeye ithal edilen bütün ürünler	Kalite belgeleri (TSE belgeleri, ISO belgeleri gibi)	İhracatçı ülke standardizasyon kuruluşları	
	Ahşap - orman ürünleri, bitkiler, tarım ürünleri	Karantina izin belgesi	Tarım ve Çevre Bakanlığı’na ait ilgili birimler	
	Hayvansal içerikli ürünler	Veteriner izin belgesi	Sağlık veya Tarım Bakanlığı’na ait birimler	
	İlaç ve tıbbi malzemeler-cihazlar	Özel lisans belgesi	Sağlık Bakanlığı	
	Kimyasal ürünler (soğutucu gaz gibi)	Özel lisans belgesi	İlgili devlet kurumları	
	Gıda	Her ürüne ait Gıda Sağlığı Sertifikası	Sağlık ve Tarım Bakanlığı’na ait birimler	
	Telefon, güvenlik	İzin belgesi	İlgili devlet kurumları	

	kamarası gibi ürünler			
	<u>İthalatta aranan diğer belgeler:</u> -Sözleşme (Emtia ve Hammadde Borsasından onaylı) -Ticaret Belgeleri (Invoice) -Nakliyat Belgeleri (CMR, demiryolu taşıma belgesi) -Bankalar tarafından verilen sözleşme pasaportu (10.000 \$ üzeri) -Gümrük müşaviri ve ürünlerin teslim alınmasına yönelik gümrük operasyonlarını gerçekleştiren şahısla ilgili bilgileri tasdik eden belgeler -İthalat Beyannamesi -Gümrük ödemelerinin yapıldığına dair belgeler -Gıda ürünleri için, Türkmenistan Sağlık Koruma ve İlaç Sanayii Bakanlığı Devlet Sıhhiye ve Hastalıkların Yayılmasıyla Mücadele Servisi tarafından düzenlenen Gıda Ürünlerinde Kullanılan Ambalaj Materyallerinin Devlet Tescili Sertifikası ve Uygunluk Sertifikası Türkmenistan’a ihracat / ithalat / transit ticarete gerekli belgeler, belge örnekleri ve prosedürlerle ilgili bilgilere https://infotrade.gov.tm/?l=en web adresinden ulaşabilmektedir.			
4. Diğer Önemli Hususlar	1. Ülkeye ihracat veya ithalat yapmak isteyen firmaların sözleşmelerini Türkmenistan Devlet Emtia Borsası (www.exchange.gov.tm) tescil ettirmesi ve borsadan onaylatılan sözleşmenin ithalat aşamasında Gümrüğe ibraz edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ithalat yapılacak yabancı firmanın da (Türkiye’den ihracatçı) borsaya kaydının yaptırılması gerekmektedir. 2. Her bir ithalat sevkiyatında gümrükte işlemlerin tamamlanabilmesi için ithalatçı firmanın çalıştığı bankadan ithalat dosyasının açıldığına dair bir yazıyı ilgili gümrüğe ibraz etmesi gerekmektedir. 2024 Ağustos ayından itibaren İran üzerinden gelen gıda ve ilaç haricindeki ürünlerin ithalatında ithalat dosyasının açılmayacağı yönünde bilgiler Müşavirliğimize ulaşmıştır. Mevcut durumda bazı bankalar bu kısıtlamayı uygulamaya başlamış olup zaman içerisinde diğerlerinin de uygulaması öngörülmektedir. 3. Son bir kaç yıldır Türkmenistan’a ithal edilen ürünlerin bedellerinin transferinde zorluklar yaşanmakla ve gecikmeler olmaktadır. İthalatçı firmalar mal bedelini bir şekilde içeriden döviz temin ederek veya yurtdışındaki hesaplar üzerinden gerçekleştirebilmektedir. Ancak ithalatçının borcunu ödemekten kaçınması halinde, ihracat bedellerinin ödenmesinde yaşanan sıkıntıların hukuki olarak çözülmesi için Türkmenistan’da dava açılması mümkün olmakla birlikte, masrafların çokluğu ve davanın nasıl sonuçlanacağını belirsizliği nedeniyle, pek çok ihracatçı firma hukuki yola başvurmadan kaçınmaktadır.			

	Dava açılması durumunda dahi, Türkmenistan mahkemeleri tarafından lehte karar verilmesine rağmen mahkemece cebri olarak tahsil edilen Manat cinsinden alacak tutarının Türkmenistan Merkez Bankası'na dövizle konvertasyonunun yapılmıyor olması nedeniyle alacağın tahsilatı mümkün olmayabilmektedir. 4. Türkmenistan'a ülkemiz vatandaşlarının girişinde vize aranmakta, ihracatçı firmalarımız Türkmenistan'da birlikte iş yaptıkları firmanın daveti ve ilgili kurumların uygun görmesi halinde ancak vize alabilmektedir. Ticari anlaşmazlık durumunda davet edecek firmanın olmaması veya borçlunun dolaylı müdahalesiyle alacaklı firmamızın vize alması ve Türkmenistan'a gelmesi mümkün olmayabilmektedir. Bu anlamda vize uygulaması bir nevi teknik olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, Türkmenistan'a yapılacak ihracat öncesinde, iş yapılacak firma/kışı hakkında hassasiyet gösterilmesi, muhakkak bir sözleşme yapılması ve Türkmen ithalatçı ile ödeme konusunun netleştirilmesi, mümkün olduğu ölçüde ihracat bedelinin tahsilatında garantili yöntemlerin tercih edilmesi tavsiye edilmektedir. 5. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması 26 Ekim 2023 tarihinde imzalanmış olup iç onay prosedürleri devam etmektedir. Anlaşmada bir Komite ve Çalışma Grubunun kurulması, irtibat kişilerinin belirlenmesi, işbirliği ve bilgi değişiminin yapılması öngörülmektedir. Türkmenistan'ın Çin, Macaristan, Rusya, Belarus, Avusturya, Özbekistan gibi bazı ülkeler ile benzer anlaşmaları bulunmaktadır.
--	--